

De redactie nodigt lezers uit boeken te recenseren voor deze rubriek

Marc Pomp schreef een boek over de baten van de gezondheidszorg in Nederland. In een discussie die gedomineerd wordt door zwartgaligheid over exploderende kosten van de zorg is dit een verfrissend geluid. Bovendien is het boek zeer leesbaar en ook voor de leek toegankelijk. De boodschap is dat we moeten wegstappen van het idee dat de gezondheidszorg bovenal een kostenpost is, en voorzichtig moeten zijn met bezuinigen op zorg.

Het in kaart brengen van de baten van gezondheidszorg is een omvangrijke opgave. Ten eerste moet aan een levensjaar een prijskaartje worden gehangen. De waarde is geprikt op 50.000 euro en valt binnen de bandbreedte van 20.000 euro tot 225.000 dollar in de literatuur. Vervolgens is de toename in levensverwachting in beeld gebracht, die te danken is aan verbeterde behandelmethoden voor een selectie van aandoeningen zoals hart- en vaatziekten, infectieziekten en zorg rondom de geboorte. Deze relatief succesvolle behandelingen hebben de levensverwachting sinds de jaren vijftig met 6,3 jaar verhoogd, wat gelijk staat aan 300.000 euro per persoon. Ook heeft de gezondheidszorg voor een betere kwaliteit van leven gezorgd. Goed scorende interventies zoals diabetespreventie, staaroperaties en heup- en knieprotheses zorgen voor een kwaliteitswinst van 100.000 euro over het leven. Samen met 50.000 euro overige baten, zijn de totale baten van de gezondheidszorg 450.000 euro per Nederlander. Marc Pomp noemt ook aanwijzingen voor een positief effect van de gezondheidszorg op de economische groei, deze private en maatschappelijke baten zijn niet gekwantificeerd.

Om iets te kunnen zeggen over het rendement van zorguitgaven moeten de baten worden afgezet tegen de kosten. De huidige jaarlijkse uitgaven van ongeveer zestig miljard euro worden simpelweg over de bevolking gedeeld en vermenigvuldigd met een levensverwachting van tachtig jaar. Hierbij wordt twintig procent opgeteld vanwege de verstoring van de economie door premieheffing. Delen van de totale baten door de totale kosten levert een gemiddeld rendement van dertig procent op. Hierbij blijven de berekeningen aan de voorzichtige kant en het geconstateerde rendement zou flink hoger uitvallen bij minder conservatieve aannames.

Toch past een aantal kanttekeningen. Terecht stelt Pomp zich de vraag hoe het rendement er in de toekomst uit zal zien. Hij spreekt de verwachting uit dat het rendement hoog zal zijn omdat de zorguitgaven over de afgelopen zestig jaar veel hebben opgeleverd en de innovatie voortschrijdt. Dat dit op vele ter-

Pomp, M. (2010) *Een beter Nederland. De gouden eieren van de gezondheidszorg*. Amsterdam: Uitgeverij Balans.

reinen een periode was van grote technologische vooruitgang maakt het echter onzeker of dit in de toekomst zal worden geëvenaard of benaderd. De vraag blijft hoe de technologie zich verder ontwikkelt, wat dit oplevert en tegen welke prijs.

De voornaamste beperking van het boek is dat de vraag over de wenselijkheid van hogere of lagere zorguitgaven onbeantwoord blijft. Het gegeven dat de gemiddelde baten de gemiddelde kosten overstijgen stelt ons niet in staat om uitspraken te doen over het niveau van de uitgaven, hiervoor is inzicht in de marginale kosten en baten nodig. Marc Pomp noemt dit punt ook, en constateert dat de gegevens hiertoe niet voorhanden zijn. Bij de conclusies die worden getrokken is deze beper-

king wat ondergesneeuwd. De aanbeveling om niet in innovatie en de ontwikkeling van nieuwe medicijnen te snijden, is bijvoorbeeld wel erg algemeen.

Naast het ontbrekende inzicht in de wenselijkheid van meer of minder zorguitgaven blijft ook de vraag hoe de zorg moet worden betaald onbeantwoord. Het overgrote deel van de totale baten van de zorg betreft private baten terwijl de kosten collectief worden opgebracht, maar een positief rendement wil niet zeggen dat zorgkosten collectief gefinancierd moeten worden. Marc Pomp pleit in zijn conclusies tegen snijden in het pakket bij zorg die veel gezondheid of welzijn oplevert. Naast hogere eigen betalingen is het indammen van het basispakket echter een manier om de zorguitgaven te beheersen die niet kan worden uitgesloten op basis van gemiddelde rendementen.

Het boek bevat een originele invalshoek en zet overtuigend neer dat uitgaven aan zorg veel baten hebben. Wat de implicaties zijn van deze analyse voor de huidige beleidsdiscussie is echter minder duidelijk. De vraag waarvoor we staan is niet of uitgaven aan gezondheidszorg gemiddeld genomen baten opleveren, maar of het snijden in de collectief gefinancierde zorguitgaven te verantwoorden is en welke uitgaven beperkt kunnen worden met een minimaal verlies aan gezondheidsbaten. Het gemiddeld sterke positieve rendement van private en publieke uitgaven geeft hiervoor weinig houvast. Het blijft zagezegd de uitdaging om de gouden eieren van de gezondheidszorg van de rotte te onderscheiden.

GIJS VAN DER VLUGT

Beleidsmedewerker bij het Ministerie van Financiën